

LÄRARHANDLEDNING

Walid Raad: Helt ärligt, vädret hjälpte

Handledningen
riktar sig i första hand
till lärare i åk 7–9 och
gymnasiet.

MODERNA MUSEET

LÄRARHANDLEDNING

MODERNA MUSEETS lärarhandledningar formuleras med grundskolans och gymnasieskolans läroplaner och kursplaner i åtanke. Lärarhandledningarna är utformade som stöd inför ett besök på Moderna Museet och kan också användas för att arbeta vidare med utställningen efter museibesöket. Tanken är att ge en grundläggande förståelse för den aktuella utställningen samt ge förslag på övningar och diskussionsfrågor.

I skolans läroplaner står bland annat att varje elev ska få utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem att pröva egna idéer och lösa problem. Både de intellektuella och de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna ska uppmärksammas i skolarbetet.

I denna lärarhandledning till *Walid Raad* finns flera olika uppgifter och diskussionsfrågor som passar bland annat ämnena bild, filosofi, samhällskunskap och svenska. Dessutom finns en ordlista med förklaringar av vissa ord och begrepp.

Texten hämtad från utställningsfoldern, skriven av Ulf Eriksson, samt från utställningskatalogen. Uppgifter och diskussionsfrågor är skrivna av Ylva Hillström. Utställningen *Walid Raad: Helt ärligt, vädret hjälpte* är sammanställd av Fredrik Liew på Moderna Museet i nära samarbete med Walid Raad själv.

Mejla gärna synpunkter på handledningen till:
y.hillstrom@modernamuseet.se

Omslag: *Sweet Talk: Commissions (Solidere: 1994–1997)*, 2018
Stillbild från film.

VÄLKOMNA TILL MODERNA MUSEET!

FÖR ATT BESÖKET SKA BLI SÅ BRA SOM MÖJLIGT, TÄNK PÅ FÖLJANDE:

ANSVAR FÖR GRUPPEN

Läraren ansvarar för klassen under besöket i museet. Vi rekommenderar att elevgrupper t.o.m högstadiet går tillsammans med lärare.

LÅSBARA SKÅP

Kläder och väskor kan förvaras i de låsbara skåpen som finns bakom Butiken. För att kunna låsa skåpen behövs en femkrona, som sedan kommer i retur.

SKOLMATERIAL

Fråga gärna museivårdarna om vägledning. Det finns skrivplattor att låna. Använd inte väggar eller skulptursocklar som skrivunderlag eftersom det blir märken. Använd endast blyertspennor i utställningssalarna om eleverna behöver teckna eller anteckna.

VAR FÖRSIKTIG I SALARNA

Eftersom det är lätt att stöta till konstverk i salarna ska ryggsäckar, större väskor, paraplyer etc. lämnas i garderoben eller i förvaringsboxarna. För att inte riskera spill på konstverk får man inte dricka eller äta i salarna eller i korridoren utanför. Rör er lugnt i salarna. Visa hänsyn till pågående visningar. Grupper under ledning av Moderna Museets personal har företräde i utställningssalarna. Använd gärna de hopfällbara svarta pallarna som finns i museet och bär dem försiktigt så konsten omkring inte skadas. Kom ihåg att sätta tillbaka pallarna på ställningen.

VARFÖR FÅR MAN INTE RÖRA KONSTEN?

Det är inte tillåtet att röra vid konstverken. Att försiktigt ta på något verk innebär stora skador genom att saltet och fett på fingrarna alltid orsakar märken på alla material. Museets uppdrag är att bevara konstverken för kommande generationer av museibesökare.

VAR KAN VI ÄTA MATSÄCK?

Matsäcksplats finns vid entrén på sjösidan (plan 1). Kom ihåg att lämna platsen i gott skick. Ingen förtäring i salarna.

FOTOGRAFERING

Det är tillåtet att fotografera i utställningen, men utan stativ och utan att det stör andra besökare.

MUSEIVÄRDAR

Under ert besök på Moderna Museet kommer ni att träffa museivårdar i informationsdisken eller i utställningarna. Vänd er gärna till dem om ni har frågor om konstverk, utställningar, program eller vill lämna tips och synpunkter.

INTRODUKTION

WALID RAAD

Walid Raad är född 1967 i Chbanieh, Libanon. Han växte upp i Beirut under krigen (1975–1990) innan han 1983 emigrerade till New York, USA. Han studerade fotografi och erhöll med tiden en filosofie doktorsgrad i visuell kultur.

De ämnen Raad arbetar med är tätt knutna till hans biografi. Han är intresserad av hur våld påverkar kroppar, sinnen, konst och traditioner. I sina fotografier, videos, skulpturer, texter och installationer utgår han från historiska händelser och skapar till synes skrattretande, bisarra och förunderliga situationer och dokument.

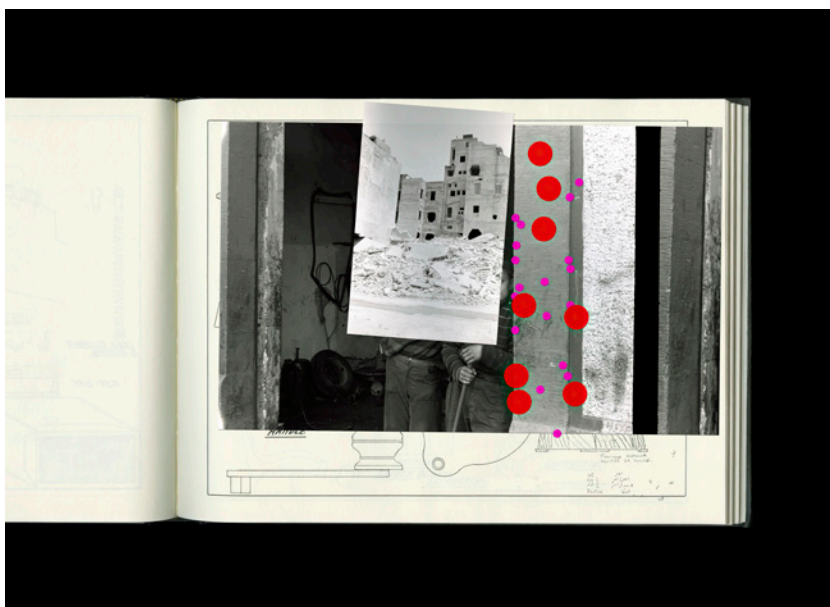
I den här foldern ges en bakgrund till Raads konstnärliga praktik. Han tenderar att arbeta i projekt över lång tid och här presenteras tre av dessa: *The Atlas Group* (1989–2004), *Sweet Talk: Commissions* (1987–) och *Scratching on things I could disavow* (2007–). I utställningen ställs verk från projekten mot varandra, vilket belyser de många banden och kopplingarna mellan dem. Varje verk kan ses som ett dokument över eller symptom på hur våld påverkar världen.

Performanceverket *Kicking the Dead and/or Les Louvres* är en central komponent i utställningen. Det uppförs i utställningen vid 23 tillfällen.

THE ATLAS GROUP

Arbetet med *The Atlas Group* är centrerat kring inbördeskriget i Libanon (1975–1990). Projektet är organiserat som ett arkiv av funna och/eller framställda dokument samt, historier som kastar ljus på denna historia. Dessa dokument (fotografier, anteckningsböcker, videos, berättelser) är tillskrivna ett antal personer men bakom dem döljer sig endast en upphovsman, Walid Raad själv.

I sin ungdom var Raad fascinerad av fotojournalistik. Som tonåring dokumenterade han våldet i krigets Beirut med sin kamera. När han flera år senare tittade på bilderna igen, hade han inget minne av att ha tagit några av dem. Han undrade om avsaknaden av minnen kunde kopplas till att tiden under kriget varit så

Let's be honest, the weather helped _ 12 Belgium, 1998, 2006

våldsamt. Raad började att söka efter historiska, litterära, konstnärliga och filosofiska modeller för att hjälpa honom förstå hur minnet fungerar. Studier av hur Sigmund Freud behandlat soldater efter första världskriget ledde honom till begreppet trauma: händelser som levts men inte nödvändigtvis upplevts, vilket ger upphov till hysteriska symptom (förlamning av lemmar utan fysiologisk anledning, återkommande

drömmar etc.) Raad fängslades av begreppet ”hysteriska symptom” och funderade över möjligheterna att bygga upp ett arkiv över sådana symptom i form av dokument och berättelser – ett arkiv som en dag skulle kunna hjälpa framtida historiker till en rikare historieskrivning om kriget. Raad bestämde sig också för att inte skilja mellan dokument han hittat och sådana han föreställt sig. Hans historier och dokument blev så småningom *The Atlas Group*.

Dokumenterna i *The Atlas Group*:s arkiv vittnar direkt och indirekt om vad som händer med människor och städer när hotet om våld är ständigt närvarande. Raads dokument och berättelser lyfter fram de utmaningar den ställs inför som vill skriva eller berätta historier om våldsamma händelser som levts men inte upplevts.

Verket *Secrets in the open sea* ingår i *The Atlas Group*'s arkiv och består av tjugonio inramade, monokromt blå fotografiska bilder. Men dessa blå fält, presenterade inom ramen för *The Atlas Group*, är inte bara blå bilder. Bakgrunden till verken är det libanesiska kriget, där individer sällan tilläts att vara i fred med sina personliga politiska ståndpunkter, som i stället kidnappades av de förhärskande politiska och konfessionella ideologierna. Ren abstraktion kommer alltid att ha andra innebörder. Här och på andra håll i Raads konst är färgen blå kopplad till Medelhavet, som sträcker sig ut från Libanons kustlinje. Under kriget förknippades havet naturligtvis inte bara med avkoppling utan även med försök att fly till säkrare områden och med den olagliga handel som tilläts i de miliskontrollerade hamnarna. Att fly över havet var – och är fortfarande – förenat med stor fara. Således rymmer det blå även berättelser om död och om de döda. I verkets åtföljande väggtext kan man läsa att dessa fotografier hittades begravda under rivningsbråten i samband med att Beirut's krigshärjade affärskvarter jämnades med marken 1993 och att de överlämnades till *The Atlas Group* för konservering och analys. Märkligt nog lyckades man rädda små svartvita grupporträtt av män och kvinnor ur dessa blå monokromer. När *The Atlas Group* gjorde ytterligare efterforskningar lyckade man identifiera alla de enskilda personerna, och det visade sig att samtliga hade dött ute på Medelhavet mellan 1975 och 1991.

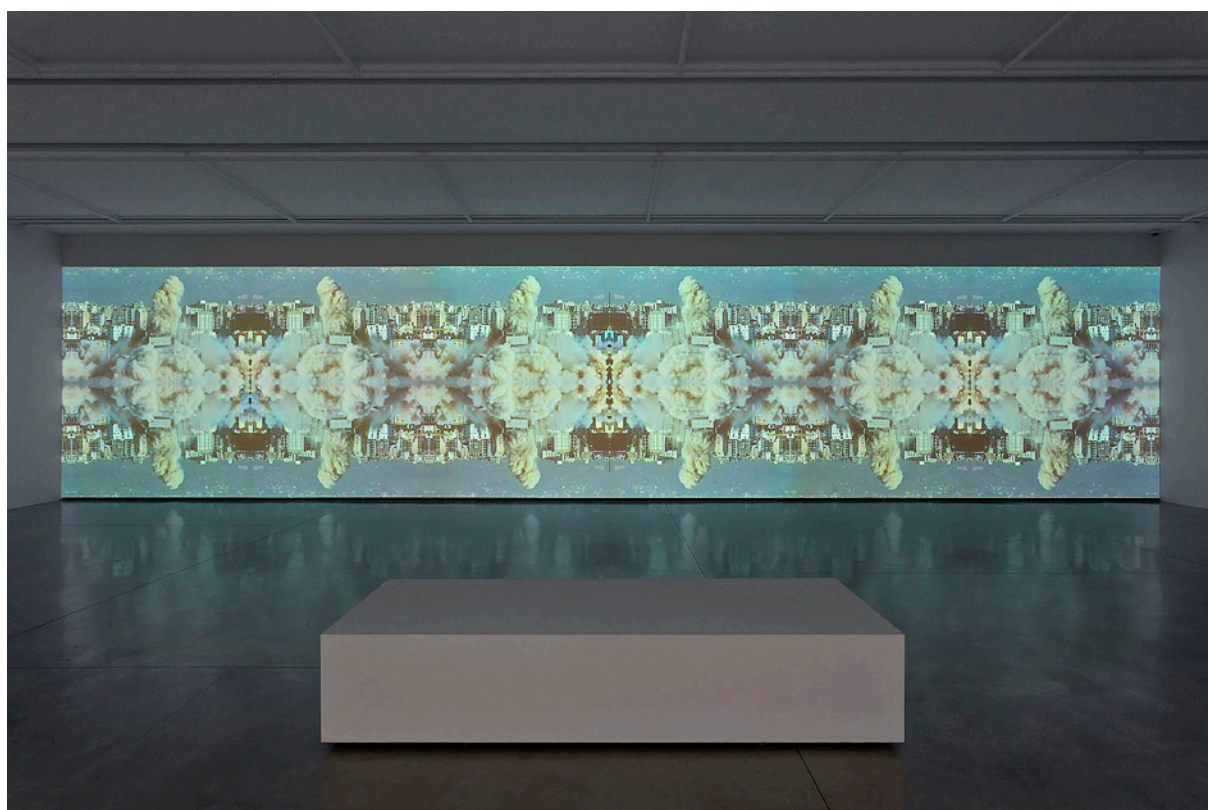
SWEET TALK: COMMISSIONS

I slutet av 1980-talet gav Walid Raad sig själv i uppdrag att fotografera Beirut som runt krigets slutskede de befann sig i kraftig ekonomisk, social och politisk förändring. Vid början av 1990-talet var det för första gången på 17 år relativt säkert att röra sig runt i den under kriget uppdelade staden (östra och västra Beirut) och fastighetsutvecklare började att bygga upp Beiruts förstörda centrum.

Raad kallar sina självpåtagna uppdrag *Sweet Talk*, vilket speglar hur stadens invånare lockas in i en osäker och alltjämt våldsamt framtid, och hur de matas med sockrade budskap av politiker, fastighetsutvecklare och andra som lockar med nya livsstilar och fantasier.

Staden i Raads *Sweet Talk*-uppdrag har ett underligt förhållande till tid och rum: ruiner från det förflutna dyker upp på återuppförda byggnader och hela grannskap tycks ha fastnat i en labyrintisk tid. Under arbetet med *Sweet Talk* träffade Raad författaren och teoretikern Jalal Toufic, vars texter påverkade honom djupt. Under de följande åren kom Raad att röra sig bort från de begrepp som format *The Atlas Group* för att istället närma sig Toufics idéer om ruiner, levande döda, överskuggande katastrofer och labyrinter.

Sweet Talk: Commissions
(*Solidere: 1994–1997*), 2018
Installationsbild Audin Gallery

SCRATCHING ON THINGS I COULD DISAVOW

Scratching on things I could disavow utgår från framväxten av nya museer, gallerier och biennaler i städer som Abu Dhabi, Beirut, Kairo, Doha, Istanbul och Sharjah samt västvärldens växande intresse för arabisk och islamisk konst. Walid Raad ser på denna utveckling i ljuset av de geopolitiska, ekonomiska, sociala och militära konflikter som svept genom regionen under de senaste årtiondena.

Raad koncentrerar sig på hur konstföremål påverkas fysiskt av krig men också icke-fysiskt (de förlorar sina skuggor, rum verkar platta, färger drar sig undan världen osv). Han berör också behovet av nya sätt och platser för att visa sådan utsatt konst på. I stället för museer av stjärnarkitekter som Jean Nouvel och Frank Gehry, föreställer sig Raad en arkitektur som är uppmärksam på förlorade skuggor och försvinnande färger.

I Postface to the Ninth Edition: On Marwan Kassab Bachi (1934–2016), 2017, upptäcktes flera målningar av den syriska konstnären Marwan på baksidan av andra målningar i Moderna Museets samling. Raad uppmanar oss att fundera över hur vissa konstverk tar till försvarsåtgärder och gömmer sig i kristider, men också hur, var och när de väljer att dyka upp igen.

*Postface to the ninth edition -
On Marwan Kassab-Bachi
(1934–2016), 2017*

KICKING THE DEAD AND/OR LES LOUVRES

*Kicking the Dead and/or
Les Louvres, 2018*
Still from presentation,
ONASSIS, Athens 2018
Photo: Elina Giouanli

Kicking the Dead and/or Les Louvres är en 75 minuter lång performance, eller ”walkthrough” som konstnären kallar det. Verket uppförs vid 23 tillfällen och rymmer en presentation i föreläsningsform, videovisningar och rundvandringar i utställningsrummet tillsammans med konstnären.

I performansen fokuserar Walid Raad på öppningen av Louvren i Abu Dhabi. Hans efterforskningar leder honom in på första världskriget, konstutbildning, försäkringar, svett och höga byggnaders historia. Under akten introducerar Raad även ett antal personer, bland dem en Vietnamveteran/första världskriget-fanatiker, mattrestauratörer, fastighetsmoguler och ett antal schejker, furstar och emirer.

Det performativa berättandet är en central aspekt av Walid Raads konstnärskap. I sina liveframträdanden och guidade turer ger sig Raad tid att bygga upp lagrade berättelser där politiska, filosofiska och historiska insikter blandas med fakta, fantasi och storytelling.

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR

FAKTA OCH FIKTION

Walid Raad berättar historier som kunde vara sanna, eller som faktiskt är sanna inom sin egen inre logik. Inom ramen för det Raad kallar för *The Atlas Group* har han samlat olika typer av dokument som bär på de märkligaste historier.

Skapa ett eget arkiv över aktiviteter i er klass, skola eller närområde. Utgå från vissa basfakta, men fabricera också bilder och berättelser som skulle kunna vara sanna. Bearbeta bilderna i ett bildbehandlingsprogram. För att komma igång kan ni till exempel besöka ett arkiv som har dokument om er stadsdel. Det finns också intressant material att tillgå på webben, exempelvis via Stockholmskällan, för er som bor i Stockholmsområdet:

<https://stockholmskallan.stockholm.se/>

Reflektera över skillnaderna mellan konst och journalistik. Vad kan konsten tillföra förståelsen av ett skeende?

SYFTE: Att reflektera över gränsen mellan fakta och fiktion. Att skapa både språkligt och bildligt och därmed fördjupa den egna kreativiteten. Att öva förståelsen för hur bild och text kan förstärka varandra.

HISTORIA

Walid Raad föddes i Libanon, och erfarenheterna från inbördeskriget som rasade i landet under stora delar av hans uppväxt genomsyrar hans konstnärskap. Ta reda på mer om inbördeskriget i Libanon. Vad var upprinnelsen till kriget, vilka stred, hur ser situationen i landet ut nu? Använd både digitala och analoga källor, och redovisa resultatet för varandra, exempelvis i form av powerpoint-presentationer.

SYFTE: Att utveckla förståelse för en historisk konflikt och presentera resultaten digitalt.

MINNEN

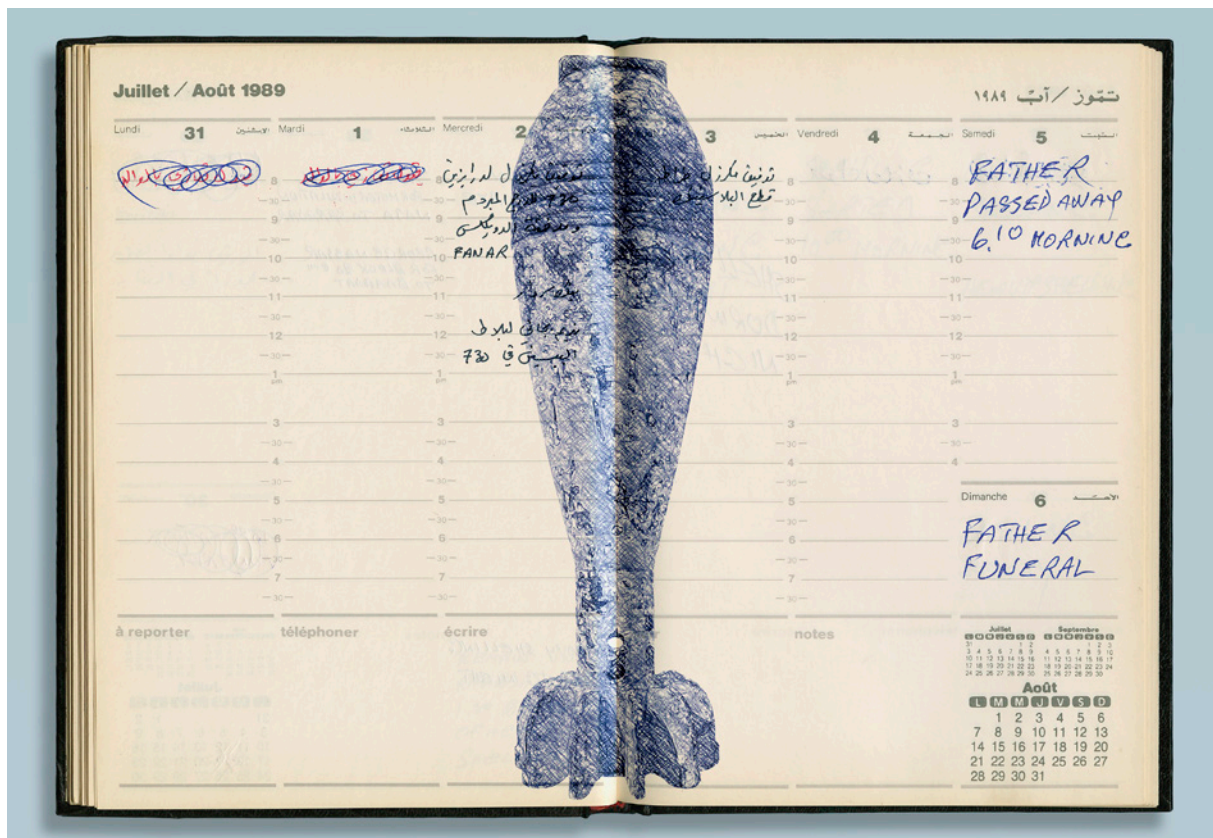
Walid Raad har sagt att vi lever våra liv som mellan två bokstöd, där det ena representerar rena historiska fakta och det andra ren fantasi. Vår upplevelse av världen rör sig däremellan. Våra minnen är historier, och vår gemensamma historia är i viss mån skapad av minnen. Diskutera: Hur minns vi? Går det att kontrollera om minnet stämmer med historiska fakta? Vem är det som minns det som blir till historia?

SYFTE: Att reflektera över hur historia skapas och att reflektera över begrepp som minne och sanning.

MUNTligt BERÄTTANDE

Inspireras av Walid Raad och gör presentationer för varandra där ni övar på att berätta historier övertygande. Skriv en berättelse med otroliga eller bisarra inslag, och berätta den som om den vore helt sann.

SYFTE: Att stimulera fantasin och reflektera över trovärdighet. Att öva på muntlig framställning.

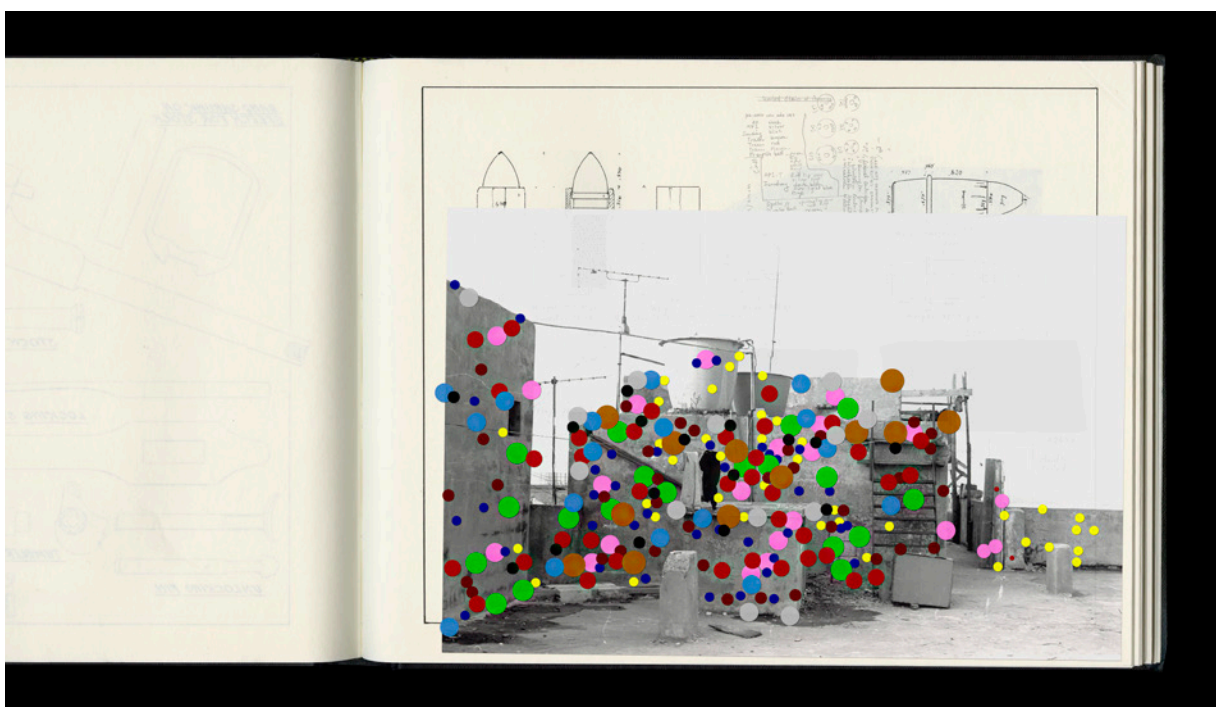
I want to be able to welcome my father to my house _ July 31-5, 1989, 1990/2018

HYSTERISKA DOKUMENT

Vilka spår lämnar en kris eller ett trauma, direkt och indirekt, individuellt och kollektivt? Walid Raad ville inom ramen för projektet *The Atlas Group* bygga upp ett arkiv över det han kallar för ”hysteriska symptom”, alltså spår som dyker upp efter en traumatisk händelse och som till synes saknar direkt koppling till traumat (till exempel återkommande huvudvärk eller svettningar efter en olycka eller oväntad förlust). Trauman kan vara individuella, som personliga erfarenheter av krig eller förlust, eller kollektiva, som terrorbådet på Drottninggatan eller tsunami-

katastrofen 2004. Diskutera om det finns något kollektiv trauma som har påverkat de flesta i klassen, och fundera över vilka följder det i så fall har fått. Finns det något som dokumenterar den förändring som eventuellt har uppstått till följd av detta trauma? Tillverka egna ”hysteriska dokument”, exempelvis en karta som ritats om beroende på att vissa områden känns för otrygga efter en omvälvande händelse.

SYFTE: Att reflektera över hur samhället påverkas av konflikter och kriser.

BILDANALYS

Gör en gemensam bildanalys av *Appendix 137_106* från 2018. Analysera enligt nedanstående modell:

Denotation i en bildanalys är en saklig beskrivning av ett verk exempelvis innefattande:

- Vad ser vi i bilden? (Människor, saker, miljöer, skeende)
- Vad är det för komposition?
- Vad är mest intressant i verket?

Konnotation i en bildanalys är en tolkning av konstverket:

- Vad tänker och känner vi när vi ser verket?
- Värderingar? (privat, gemensamt, kulturellt)
- Vad gör verket intressant eller ointressant?

SYFTE: Att öva sig i att analysera bilder och utveckla förståelse för vissa ord och begrepp som kan användas för att kunna samtala om bilder. Att lyssna till och respektera andras åsikter och tankar.

Appendix 137_106, 2018

KODNAMN: BLÅKLOCKA, MANDELBLOM, KATTFOT OCH BLÅ VIOL

I verket *Better Be Watching the Clouds* berättar Walid Raad om att Libanons Deuxième Bureau (underrättelsetjänsten) under 1970- och 1980-talen försåg lokala, regionala och internationella politiska och militära ledare med kodnamn som betecknade inhemska blommor och träd. Husni Mubarak fick kodnamnet Skär kattost; Michail Gorbatjov blev Spåtistel; Ronald Reagan blev Kermes-ek; Kamal Joumbhatt blev Lyckoklöver. Ansvaret för att skapa och hålla reda på kodnamnen föll på Fadwa Hassoun, en utbildad botaniker inom underrättelsetjänsten, och hon utförde uppgiften med stort nit i en katalog, där hon gav blommorna ansikten.

Ge alla i klassen kodnamn hämtade från blomvärlden. Välj blommor från elevernas egna hemtrakter, om det finns olika nationaliteter representerade i klassen. Använd kodnamnen konsekvent under en hel vecka. Dokumentera vilka reaktioner det väcker. Fotografera hela klassen och gör blommor kring ansiktena, precis som Fadwa Hassoun i Walid Raads historia.

Om ni vill att era blomstercollage ska finnas med i Moderna Museets barnbildaarkiv, så mejla dem till Anita Wernström-Pitcher, Intendent, förmedling:
a.wernstrompitcher@modernamuseet.se

Better be watching the clouds _ Plate 0094 (Thatcher), 2000/2017

